

V torek, petriek in soboto
lahaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na
doin za vse leto 9 gl. — k,
za pol leta . . . 4 . . . — e,
za četrt leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:
Za vse leto 10 gl. — k,
za pol leta . . . 5 . . . — e,
za četrt leta 2 . . . 60 . . .

Vrednisto in opravišitvo
je v gosposkih ulicah
(Herrngasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniha:
Za navadno dvostopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiska 1krat
5 kr., če se tiska 2krat,
4 kr., če se tiska 3krat.
Vse pismenke se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačati
kolek (štampelj) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 78.

V Mariboru 3. oktobra 1868.

Tečaj I.

Slovenci zedinimo se!

II.

A. D. P. Iz dolence Kranjske. *)

Ko bi tudi tisti gospodje pri nas, katerih dve ali tri besede na desno in na levo več koristijo kakor celi članki drugod, res toliko vpljiva imeli na desno in na levo, da bi s svojo sedanjo partikularistično-oportunsko politiko kranjskim Slovincem, ki imamo v svojem zborčku narodno večino, kot plačilo za podpiranje dualizma popolno ravnopravnost narodno preskrbeli, vsled ktere bi se na mesto nepopolnopravnih nasprotnikov narodnosti naše, le za to zmožni iskreni rodoljubi naši postavili, če bi se nam tudi potem vsestranska obveljava in svobodno razvitje narodnosti naše, politična in cerkvena svoboda in obširna deželna avtonomija uresničila in vrh tega nam se tudi vse deželno premoženje povrnilo in se še cela kopa železnih cest privolila — vse to ne bi in ne bo nikdar pravih slovenskih rodoljubov na Kranjskem zapeljalo, da bi rekli: Hvala Bogu, zdaj imamo, kar smo želeli. Jaz mislim, da se ne motim, ako rečem, da se kranjski Slovenci nikdar pomirili in z nobenimi koncesijami zadovoljili ne bomo, dokler se naši slovenski bratje na Štirnem, Koroškem in v Primorji, kateri so z nami udje enega telesa, izpod nemške in laške pete ne izkopajo; a izkopali se izpod nje nikdar ne bodo, dokler se z nami v eno deželo skupnim deželnim zborom in skupno deželno vladno, dokler se z nami v kronovino ali vojvodino Slovenijo ne zedinijo. Tej skupini naši naj se potem, kakor vsem drugim obstojnim delom federativne Avstrije, narodna politična in cerkvena svoboda in kolikor mogoče obširna avtonomija podeli, pa bo vse prav in dobro. Brez združenja tega pa ni rešitve za narod slovenski. Tolikokrat zagotovljena in zaprištevna ravnopravnost narodna bi brez njega za večino Slovencev vedno le prazna fabula ostala; politična svoboda, razširjena avtonomija (od ktere se ve da ne bo nikdar duha ne sluha, dokler se bo v smislu dualistične ustave v negativnem pomenu širila in vpliv nam toliko sovražno državne oblasti in njenih, v narodnem obziru nam toliko nemilih vladnih in uradnih organov v šolskih in drugih zadevah se množil, namesto da bi se manjšal) in druge takove koncesije pesameznim deželam podeljene, bile bi za veliko večino Slovencev, ki so v sedanjem raztrganem stanju na Štirnem, Koroškem in v Primorji popolnoma v oblasti nemške in laške večine, toliko večja nesreča in nadloga. Kajti Nemcu in Lahu je slovenstvo trn v peti, ono mu je gad strupeni, pomnožena avtonomija v njegovih rokah ne bi torej nič drugega bila, nego pomnoženo zatiranje in ubijanje naroda slovenskega.

Pa tudi manjšina Slovencev, imajoča v svojem deželnem zborčku narodno večino, dobila bi po svojem lastnem načrtu narodnega prava le toliko, da bi ga bilo, kakor je „Sl. Nar.“ točno dokazal, premalo za živeti in preveč za umreti. Zatorej čast in slava Vam, slovenski bratje na Štirnem! ki ste se v svojih dveh velikanskih taborih enoglasno za združeno Slovenijo potegnili. S tem ste pokazali, da ste še vedno zvesti ideji, ktera je ne le za uspešno napredovanje, ampak tudi za narodno življenje naše conditio sine qua non, ideji, za katero so že l. 1848 vsi pravi Slovenci goreli, ter jo na prvo mesto programa svojega postavili bili; ideji, za katero

*) Priobčevajo ta tehten glas, ki je kakor smo preverjeni glas vseh kranjskih rodoljubov vključno nekaterim slov. „praktičnim“ politikarjem, opominjamo, da bomo radi sprejemali iz vse Slovenije dopise o tej najvažnejši točki slovenskega programa, ter da je dolžnost pravega rodoljuba, ki je zmožen zato, pripomoči da stvar jasno pretrsemo in v narodu oživimo. Vred.

se je l. 1861 v znani peticiji po vseh krajih razkosane Slovenije v hipu do 20.000 veljavnih podpisov nabralo, in katero so vsemu temu vključ sedanjim kranjskoslovenskim prvaki, izvoljeni zidarji nove, Slovincem tako ko Nemcem in Magjarom pravih Avstrije, popolnoma zavrgli, ko da je to kakova prazna utopija ali sanjarija, za katero razkosani narod slovenski sam nič ne porajta. Upam, da se bodo po Vašem zgledu tudi koroški Slovenci in istrski Slovani v svojih prihodnjih taborih ravnali, ker so iz žalostne svoje skušnje menda vendar že do sita prepričani, kako resničen je star pregovor, ki pravi, da tepó onega tuja vrata, koji nima brata za brata.

Nenilo pa me je dirnil glas iz Gorice, da se snovatelji tamošnjega tabora še le posvetujejo, bi se li točka o združenju Slovencev v eno deželo v program taborov vzela ali ne. To diši močno po politiki „Domovine“ ali prav za prav njenega vrednika, ki je predlanskem v nekem posvetu slov. pravkov v Ljubljani se ustil, da Goriški Slovenci nikdar v to zedinjenje privolili ne bodo. Jaz mislim, da je g. Andrej Marušič s tem le svojo osebno mnenje izgovoril, ki se kratkomalo ne zлага z obćnim mnenjem naroda slovenskega stanujočega „tam, kjer doča v blagem kraju — vije se, podobnem raji“. Kajti ako bi slovenski Primorci in Istrani res tako slepi bili, da bi mislili, da si bodo s tem škodovali, ako se v pospeševanje skupne obrambe, skupnega napredka in blagostanja raji s svojimi slovenskimi brati v eno celoto združijo, nego da bi še dalje kot zatirani ščavi zdihovali in tožarili, koliko krivica da jim se godi pod jarnom nemilo gospodujoče laške in nemške manjšine, pred katero zginja njih slovenska narodnost ko nježno cvetje pred strupeno slano — potem naj si primorski Slovenci nikar ne snujejo čitahne in drugih slovenskih naprav, v katerem oziru so oni dosle brez dvojbe prvi med vsemi Slovenci, ampak naj raji „grevengo“ obude in se pripravijo na neogibljivo potovanje v široki goltanec požrešne Italije. Očividno je namreč, da tudi združeni Slovenci morali bodo skrbno se varovati in vse sveže sile napenjati, ako se bodo grabežljivih krempljev nenasitljive Italije in nič bolje Germanije obraniti hoteli.

V sedanjem raztrganem in z nemško supremacijo bogato obdarovanem stanu pak nas Slovencev nobena stvar na svetu gotovega pogina ne reši, če tudi dan in noč ne le pijemo, pojemo in govorimo, ampak tudi delamo za slavo Slovencev in za slavo vseh Slovanov, če si tudi še toliko slovenskih društev osnujemo, in če tudi bi se slovenski poslanci v raznih zborčkih razkosane Slovenije vsake neslovenske besede bolj varovali, ko kače strupene. Le združenje vseh Slovencev v eno politično in administrativno celoto nam zdatno pomagati more. Združenje to bi do grla zadolženi Avstriji v finančnem oziru gotovo prav dobro došlo, kajti zdajnji veliki stroški za upravo in vzdržanje toliko posameznih deželnih vlad bi se po njem brez dvojbe zdatno pomanjšali. V stratežnem oziru pa bi združena Slovenija (v kateri bi se furlanski italijanljubi brže bolje z beneskim Slovincem zamenili) neizmerno veliko veljavo za Avstrijo imela; bila bi živa, velikanska trdnjava zoper Italijo, ktera si zdaj iz slov. Primorja na vse kriplje pred očmi — ali pa še celo z dovoljenjem in podporo sedanjih v. kr. uradnih nov Benetij kuje. Ta trdnjava bi za obrambo Avstrije stokrat več veljala, kakor tisto glasovito štiriovgilje laških trdnjav (Mantova, Verona, Peschiera, Legnano), ktero je ubogi Avstriji sam večni Bog vedil koliko milijonov gl. požrlo, na zadnje pa ji ni skoro čisto nič hasnilo, ter se tako rekoč za male krajarje Italiji prepustilo.

Listek.

Na kraljevo v Zagrebu.

Kraljevo t. je. Štefan-kraljevo, ki je vsako leto na 20. dan avgusta, je za zemlje ogerske krone to, kar je za slovenske pokrajine Jožefovo; svetkovina deželnega patrona. Letos so sicer magjarski listi v raznih člankih tej svetkovini deželnega patrona nek političen pomen prikropati si prizadevali, ter jo, malo da ne, na višino francozkega Napoleonovega dné povzdigniti hoteli; ali političen pomen tega dné ni hotel prav na površino splavati. Magjari pa že v tem vidé politični pomen, da se v obsegu cele ogerske krone na enak način praznuje. Na dan po „kraljevem“ so posebno v Pešti in v Zagrebu veliki semnji, ktere tolika množina prodavajočega in kupujočega sveta obiskuje, da so podobni pravim narodnim shodom. V sledečem bom poskusil naslikati narod in njegovo gibanje, kakor se na tak dan v Zagrebu kaže.

Zagreb ima dva velika trga, naimenovana po prvih hrvaških junacih: Jelačiću in Zrinju. Jelačićev trg se je zval do leta 1848 „harmica“ (tridesetnica), ker se je na njem tridesetina od robe pobirala. Zrinjev trg je pa še le ob priliki 300letnice Zrinjeve svoje denašnje imé dobil. Ta dva trga, ki nista daleč narazen, sta se letos po novi ulici zvezala. Da se Jelačić in Zrinji dostojno zvezeta, je prejšnji zagrabški magistrat sklenil, da se ima nova ulica po zdanjem največem Hrvatu „Strossmajarju“ imenovati. Da je zdanji magistrat v neki servilni prepokornosti tej ulici njeno lepo imé

vzel, ne spada sem. Ona bo ostala Strossmajarjeva ulica, kakor bo tudi Maksimir ostal Maksimir, čeravno je kardinal Jurij Hauk uzurpatorno z velikimi pismenkami nad vhodnimi vrati zapisati dal: Jurjevac!

Hodi z menoj dragi bralec, hočeva se ozreti po enem in po drugem trgu. Marsiktero zanimljivo stvar ti bom pokazal. Naj popreje te bom okrog Jelačićevega trga peljal, in potem greva skoz Strossmajerjevo ulico na Zrinjev trg, zakaj na teh prostorijah je gibanje naroda naj bolj živo. Med stotinami na Jelačićevem trgu stoječih kolib bova tudi najinih domačinov Slovencev našla. Poglej koj tukaj-le so črevljarji iz slovenskega Manchesterja Tržiča. Na nobenem zagrebškem semnji jih ne manjka, pa tudi jna Reki, v Karlovcu in v Sisku, v Petrinji in v Senju jih moreš o vsakem semnji najti. Marsikteri groš nesejo iz Hrvaškega v svoj podljubejski Cimbrikom, kar jim brez znanja slovenskega jezika ne bi mogoče bilo, doma pa vendar kričijo, da morejo le z nemškim jezikom po sveti trgovati! Tik poleg tržičanskih črevljarjev sedi druga slovenska podoba: zgovorna platnarica iz Škofje Loke. Ona je skoz in skoz slovenka, iz njenih ust nikdar druga beseda ne pride, nego slovenska, ker druge ne zna. Dalje tam naprej ima kramarica iz Goriških brd svoj „štant“. Ona v eno mer z jezikom klepeče, kakor da bi z vsimi zvonovi k maši vkup zvonili, ter na ta način reklamo dela za svojo „kramo“. Tam je kvadratu podoben kruljev žrebljar iz Železnikov, tam puškar iz Brloga na Koroškem, tam čepi Kraševka pri svojih smokvah, tam je Slovenec iz brežke okolice, ki je prinesel polno krošnjo pišanc, rae in gosi. In Ribničana, preteto krote! ne smeva pozabiti z njegovo „sühno robe“ ali z njegovimi piskri, ktere mu je suh in kurni sirc-konj počasi

Iz deželnih zborov.

Iz sporočila ustavnega odbora v dež. zboru kranjskem o spremembi deželnega volilnega reda.

Volitev v mestih in trgih.

Naša deželna ustava je sestavljena po načelu koristi (interesov), in tako nahajamo v deželnem zboru zastopnike velikega posestva, mest in obrtništva in kmetijskih občin. Ne bi bilo sicer težko dokazati, da dosedanja izpeljava nikakor ne zadostuje načelu; da v deželni knjigi (Lantafel) vpisani posestniki na eni strani niso veliki posestniki po izgledu družih dežel (na pr. ogerske, poljske, česke, niže-avstrijske); na drugi strani pa imamo tudi druge posestnike, ki ne plačujejo manj davkov, kakor oni; da kranjska mesta in trgi (izvzemši glavno mesto Ljubljansko) skoro nimajo drugačnih interesov in drugega javnega življenja, nego kmetijske občine.

Tudi bi bilo natančnega preudarka vredno, ali je res bolj koristno, da ustava sloni na tako imenovanem zastopu interesov, ali bi ne bilo naravnnejše, da bi interese zastopali poslanci izvoljeni po splošnih enakih volitvah.

Vseh teh važnih vprašanj se je odsek ogibal, ker spadajo v premembo deželnega reda, in slavni zbor mu je dal edino nalogo premeniti vol. red.

Večan tedaj na obstoječo deželno ustavo je odsek 3. §. premenil tako da se v njemu z omenjenim načelom, in toraj ni vseh različnih misli. Zaradi Cirknice je en ud odsekov trdil, da nima zadostnega obrtniškega življenja. Ali večina temu ni pritrdila, temveč spoznala, da Cirknica stoji prav v tisti vrsti, kakor Vrhnika, Planina, Postojna in Senožeče, in da ima več obrtnikov in prebivalcev sploh, nego Lož. Davkarski zapisnik vseh mest in trgov kaže, da Cirknica ima 76, Vrhnika 56, in Lož samo 46 oseb, ki plačujejo obrtniške davke.

Da se volilna pravica v tej vrsti prizna trgov: Planini, Senožečem, Železnikom, Kropi in Žužemberku — o tem ni bilo različnih misli. Zaradi Cirknice je en ud odsekov trdil, da nima zadostnega obrtniškega življenja. Ali večina temu ni pritrdila, temveč spoznala, da Cirknica stoji prav v tisti vrsti, kakor Vrhnika, Planina, Postojna in Senožeče, in da ima več obrtnikov in prebivalcev sploh, nego Lož. Davkarski zapisnik vseh mest in trgov kaže, da Cirknica ima 76, Vrhnika 56, in Lož samo 46 oseb, ki plačujejo obrtniške davke.

Dva uda v odseku sta ugovarjala zoper zedinjenje Sodrašice z Ribnico in Kočevjem, in v tem smislu je osnovana tudi prošnja Kočevskega mesta, ki jo je slavni zbor izročil temu odseku v preudarek. Vsi ugovori se opirajo na to, da so prebivalci Kočevskega mesta Nemci, da bi zedinjeni Ribniški in Sodraški Slovenci jih pri volitvah zmagali, in da bi potem nemški narod, bivajoč na Kranjskem ostal brez poslanca v deželnem zboru. Vrh tega se je tudi trdilo, da Sodrašica ima čisto kmetijski značaj in nobene obrtnije.

Temu je odborova večina nasproti stavila: da deželni zbor ne zastopa raznih plemen ljudstva, ampak celo deželo in vse njene prebivalce; da Sodrašica je čisto podobna Ribnici; da nima manj obrtnije in kupčije, kakor ta, zlasti z leseno robo, in da ima 46 oseb, ki plačujejo obrtniški davek (kakor na pr. Lož in več kakor Višnja gora, ki jih ima samo 36) in mnogo semenjev in jakv obiskovan tržen dan vsah četrtek; konečno da je volilni okrog Kočevsko-Ribniški sicer premajhen za enega poslanca v primeri z mestnim volilnim okrogom Novomeškim, ki ima nad 8000 prebivalcev in skoro 80 volilcev, in voli tudi le enega poslanca; Kočevje in Ribnica pa k večjemu 2100 prebivalcev in 140 volilcev.

Odsekova večina je tedaj iz teh razlogov sprejela deželnega odbora predlog.

Po večini je bilo tudi skleneno, da Kranj, Loka, Tržič, Radoljica, Kamnik, Železniki in Kropa (kterim se je soglasno pripoznala pravica uvrstiti med mesta in trga) volijo v enem volilnem okrogu, in sicer v Kranju dva poslanca.

S to vredbo se pride v okom, prvič, krivici, da morajo kamniški volilci pet ur hoda in to mimo Kranja hoditi k volitvi; je lega vseh gor imenovanih krajev taka, da je Kranjsko mesto res njihovo središče, in da so skoro vsi enako oddaljeni od njega; tudi so njihovi interesi zelo enaki. Ako bi se naredila dva volilna okroga in na pr. Kamnik za volitven kraj tudi za Tržič in Radoljico, zgodila bi se tem krivica, kakoršna se je do sedaj zgodila Kamničanom. Ako bi se pa Kamnik združil s Kranjem in Loko, bil bi

ta volilni okrog prevelik v primeri s Tržiškim. Vrh tega bi bilo nenaravno da bi Železniški volilci skozi Kranjsko mesto morali voliti v Tržič.

Iz teh razlogov je že deželni zbor 21. decembra 1866. leta z vsemi glasovi zoper enega sklenil, da gorenjska mesta in trgi se imajo združiti v en volilni okrog z volilnim mestom Kranjskim. (Sten. spisi stran 199). Tistikrat je tedaj ves zbor spoznal pravico in naravnost te naredbe, katero tudi trdi odborova večina denes še, da je edino prava in enako primerna vsem okoliščinam.

Dva odsekova uda vendar temu nista pritrdila, ampak predlagala sta, da ostane pri starem. To zahtevate tudi dve prošnji Radoljiškega mesta in Tržiškega trga. Čuditi se je Radoljiški prošnji, ker razloček dalje v Kranj ali Tržič je silo majhen, pot pa v Kranj gotovo boljša nego v Tržič. Obe prošnji nameravate to, da bi se volilo doma. O tem bo pa govor pozneje. Zavrnuti se mora tukaj očitane Tržiške prošnje, da odborov predlog je strančin nasvet storjen edino Kamničanom na ljubo. To bi se smelo reči le tedaj ko bi se nasvetovalo, da bi bilo Tržičanom hoditi k volitvi v Kamnik. Sedanji predlog je pa pravičen na vse strani, in odbor odločno zavrača tako neprimerno, neopravičeno in predržno očitane, to tem več, ker se lože reče, da je enostransko in le Tržičanom na ljubo zahtevati, da ostane dosepanja očitvidna krivica. Kar se je v odseku govorilo o posebnih interesih severogorenjskih mest in trgov, temu večina ni pritrdila, spoznavši, da so okoljščine vseh gorenjskih mest in trgov enake. Ko se je omenilo, da ta predlog Tržičanom krati dosedanje predpravo, odgovorilo se je, da ta predprava je le krivica drugim krajem, in sicer takim, ki so že v nekdanjem deželnem zboru pred 1843. letom imeli svoje poslanca, med tem ko Tržič ni imel te pravice.

Pri posvetovanju te postave je predlagal en ud odbora, naj se v vsakem mestu posebej vrši volitve po izgledu postave od 39. junija tekočega leta o neposrednih volitvah za državni zbor. Tudi drugi odsekovi udje so spoznavali, da bi taka vredba bila res primerna in koristna, ker bi zljajšala volilec vdeležbo pri volitvah; vendar niso sedaj mogli odobriti jo, ker se je bati, da taka čisto nova, vsemu sistemu in vredbam drugih dežel nasprotna osnova ne bi si pridobila najvišjega potrjenja. Sklicevanje na postavo o neposrednih volitvah za državni zbor ne velja. Saj lahko vsak previdi, da neposrednih teh volitev ni moč dovršiti brez te izjemne naredbe. Kako bi sicer nek volilec vseh mest in trgov kranjskih in vrh tega še volilec kupčijske zbornice volili v enem samem mestu dva poslanca v državni zbor! Da se pa volitve za deželni zbor izvršujejo tudi po sedanjem redu in da prihaja mnogo volilcev, — to pričajo dosedanje skušnje. Izreklo se je tudi — in ta opomba je tudi resnična —, da bi volitve razcepljena na posamesna mesta in trge izgubile značaj enojnosti, da bi se volil v vsakem kraju drug kandidat, in da bi se potem volitve morale večkrat ponavljati.

5., 7., 8. in 9. §. so bili enoglasno sprejeti, in sicer dal se je Kočevskemu volilnemu okraju (§. 9.) samo en, postojnskem pa dva poslanca, glede na število prebivalcev in davkov.

Kočevski politični okraj ima 46.807 prebivalcev, postojnski le 43.453; davkov plačujejo postojnski prebivalci 112.756, kočevski pa le 77.211 gld. In ker se naša ustava sploh opira ne samo na število glav, ampak tudi in še več na visokost davkov, zato je pravično, da se Postojnskem okrogu dasta dva poslanca, in to tem več, ker bi po drugačni osnovi vse notranjske občine imele samo dva poslanca.

Tukaj je prilika, omeniti prošnje, v kateri je ustavno društvo Ljubljansko predložilo svoje sklepe o premembi deželnega volilnega reda. Ta prošnja je došla odseku, ko je bil že dovršil svojo nalogo; a odsek ni našel v njej predlogov in razlogov, ki jih ne bi bil že pred pretresoval, razen tega, da se volitvena pravica za deželni zbor da vsem, ki imajo pravico voliti v občini. Odsek je važnost tega predloga spoznal, in bi se ga bil gotovo že pred prijel, ako bi bil imel le najmanjše upanje, da tako razširjenje volilne pravice dobi najvišje potrjenje.

Omeniti je tudi prošnje mnogih Kamniških mestjanov, ki prosijo, naj se 1) povrne Kamniku pravica voliti posebnega deželnega poslanca,

2) ali naj se vendar stavi Kamnik v tako skupino, v kateri bi bilo naravno središče in volilni kraj,

3) da se pravica voliti poslanca raztegne na vse mestjane, ki imajo pravico voliti v mestni odbor,

kimaje pritiral iz kranjske Ribnice. Na dolgi steni samostana milosrdnikov je poobesil benečanski Slovenec na motovzu svoje podobice. Nanizal jih je vse skupaj brez vsakega reda. Podoba Boga visi poleg grede hudičeve, napol nage ženske podobice, tik poleg svetnice božjih, pot v pekel in v nebo, Garibaldi in papaž, turški in ruski cesar, tukaj mirno drug poleg drugega visé. Kdo bi to našemu benečanskemu bratu zameril, zanj je podoba roba, sveto in nesveto podobo prodaja po eni ceni, samo da ljudje — spriden svet — razgaljene ženske podobice raje ogledujejo in kupujejo, nega svete. Tam semajujejo okroglolični severni Slovenci, navadno platničkarji imenovani. Vsak ima dolge lase in široke rokave. Ti Slovaki ne delajo nikdar reklamo za svojo robo, zakaj njih blago samo sebe hvali. Tiho in mirno čakajo na vateļi podprti svoje stare kupovalce, ki jim zmerom zvesti ostanejo. Navadne stvari, ki se na vsakem semnji najdejo, pustiva na stran, le to bova ogledovala, kar se na semnjih vsega ostalega sveta ne najde.

Tam na drugo kot mlaj visokem in tenkem visi nekaj, ki je od daleč videti kot sami živi ogenj. Rudečina je tako huda, da ti oči jemlje. Kaj je to? Če bliže greš, boš videl, da to ni nič drugega, nego „cifra“ hrvaška torba. Da torba! Vzemi hrvaškemu Slovincu torbo iz pleč, in vzel si mu saj pol narodnosti, slekel si ga tako rekoč do golega. Hrvaški Slovenec brez torbe ne hodi nikamor! Če mu torba čez ramo ne visi, ni oblečen; pa ga tudi zares nima na celi drugi opravi žepa, razen če si, kar se večkrat če je v zadregi, zgodi, rokav svoje čolne podveže. Popreje, ko so še grajšine podložnike imele, se kmet brez nabite torbe še v grad ni upal, on je moral zmerom nekaj prinesti, drugač ga „špan“ še poslušal ni. Ravno

taki so dan denes še neki fiskali v Zagrebu. Če „mužek“ k njemu pride, mu najpreje na torbu pogleda, če je torba nabrenkna, dobro za kmetiča, če je pa lačna, zlo in naopako. Rekel bi, da je torba specifično slovenska nošnja, vsaj za tako zvane panonske Slovence. V prejšnjih časih so nosili torbe tudi po Kranjskem in Štajarskem. Ob Sotli in v beli Kranji jo še denes svet nosi. Ni dolgo tega, kar so stari ljudje še okoli Sevnice torbe imeli, denes se pa okoli Brežice le samotarno še najde. Pravi Hrvati ob jadranskem morju in Dalmaciji in Bosni torbe ne nosijo, njim torbu čemer nadomestuje, t. j. po pedenji široki usnjati pás. Prava domovina torbe je zagrebška in karlovska okolica.

Poleg torbarjev semnujejo opančarji. Oni so čisto posebna vrsta obrtnikov; pa tudi neki, djali bi, kastičen duh vlada med opančarji. Oni se strogo ločevajo od svojih sorodnikov čizmarjev in cipularjev. Če se kdo njihovemu obrtu posmehuje ponosito mu odvrnejo: mi opančani kože krojimo, pa dukate brojimo! Opanke nosijo posebno primorski Hrvati. Za njih krševita tla so kakor nalašč ustvarjene. Njih najslabeja stran je ta, da niso za blato. Jaz bi opanke nasproti torbi za specifično hrvaško obutev imel. Po Zagorji in okoli Varaždina nosijo že bolj čizme in cipule, nego opanke. Zraven opančarjev so kepeničarji. V njihovi budi najdeš helo hrvaško narodno obleko: kepinke, kabanice, čolne, surine in prsljake, ki so vsi polni drobnih, svetlih gumbic. V tem so si cis- in transljantanski Slovenci enaki, da si na prsljake radi našivajo goste svitle knofe.

(Kon. prih.)

4) naj se, ako ostane sedajna volilna skupina Kamnik, Tržič in Radoljca, za volilni kraj postavi mesto Kamnik, in

5) naj se v skrajnem slučaju dovoli Kamničanom, da pri volitvah za deželni zbor smejo oddajati svoje glasove v Kamniku.

Vse točke te prošnje so razjasnene in rešene v tem sporočilu, akoravno ne po volji tistih, ki so prošnjo predlagali.

17. seja dež. zbora Kranjskega 28. sept.

Poslanec Ravnikar stori obljubo. Med peticijami je telegrafično naznanilo župana iz Stare Loke, kateri dež. zboru naznanja, da se nekterim prebivalcem vasi sv. Duh po eksekuciji ta dan živina prodaja zaradi zaostalega plačila k Žabniški šoli. Župan prosi, naj bi se prodaja ustavila. Dr. Toman nasvetuje, naj se zaradi nujnosti ta prednet postavi na dnevni red današnje seje, kar se tudi zgodi. Po obširnem besedovanju, kterega se je vdeležil poročevalec Kaltenegger, deželni predsednik, dr. Toman in Kromer reši se po nasvetu dr. Tomanovega s tem, da je deželni predsednik na prošnjo deželnega zbora po telegrafični poti zaukazal c. k. okrajni gospodski v Kranji, naj se za nekoliko časa odloži eksekutivna prodaja. Zbornica je sprejela zaukaz dež. predsednika s živo pohvalo. Dr. Toman je govoril zgovorno in tehtno besedo za proseo srenjo in dokazal, kolika škoda bi se po eksekuciji napravila eksekutom, kateri bodo brž ko ne svojo dolžnost z lepo storili, na dalje je razvijal, da se vsa ta šolska stvar, ki je bila prišla že tudi v drž. zbor na Dunaj s prodajo vred ne opira na postavno podlago in da bi bil moral šolski oglednik Zavašnik celo zadevo drugače obravnavati in torej tudi drugače rešiti. Zatorej stavi dr. Toman predlog, naj izreče dež. zbor svoje obžalovanje, da se ni po šolski postavi ravnalo. Zborova večina sprejme predlog.

Dopis c. k. deželnega predsednika, da se slovenska postava o razdelitvi spašnikov ne bo predložila cesarju v potrjenje se izroči ustavnemu odboru.

Dopis na dež. glavarja se glasi:

Veleblagorodni gospod! Z ozirom na to, kar je sklenil deželni zbor v svoji 10. seji t. l., Vas prosim, da spodbno naznanite deželnemu zboru: Okoliščina, da je postava zaradi posilnega razdeljevanja spašnikov samo v slovenskem jeziku sklenena, bila bi ovira, vsled ktere bi ministerstvo postave ne moglo najvišji potrditvi priporočati. Kajti zahtevalo se je v deželnem zboru, naj se postava tudi v nemškem jeziku sklene in to zahtevanje se mora že po članu 19. državne osnovne postave o splošnih pravicah državljanov kot opravičeno tem več priznavati, ker je po patentu 27. decembra 1852 drž. z št. 260 za postave nemška beseda autentična, kar se celo nič ni spremenilo s patentom 1. januarja 1860 drž. z št. 3 in s cesarskim ukazom 17. febr. 1863 drž. z št. 19, in ker se v deželi, kjer je nemški tudi deželni jezik, ne more dopuščati, da bi se določevala autentična beseda še le potem prestave brez neposrednega sklepanja deželnega zbora.

Vsled zapovedi ministerstva notrajnih zadev 20. t. m., št. 4421 n. n. z. Vas, veleblagorodni gospod prosim, da pozovete deželni zbor, naj omejeno postavno sklene tudi v nemškem jeziku. Bodite vsega mojega spoštovanja gotovi.

Ljubljana 23. septembra meseca 1868.

pl. Conrad l. r. *

D. Costa poroča o vladnem predlogu zaradi spremembe srenjskega reda mesta ljubljanskega, in nasvetuje, naj se osnova postave potrdi in naj se naloži dež. odboru, da izdela po sporazumljenji s srenjskim zastopom ljubljanskim novo osnovo srenje postave in jo v prihodnji sesiji predloži v ustavno obravnavanje. Odborovi nasveti obveljajo.

Dr. Toman zagovarja svoj nasvet gledé železnice po Dolenjskem do Karlovca, ali do kacega drugega kraja v dotiko s hrvaškimi, ogerskimi ali dalmatinskimi železnicami.

On začne govor svoj s tem, da povdarja važnost železnice sploh, in da le edini taki železnici morejo nasprotovati, ki po njih kako škodo trpé. Ali železnice sploh so dobrotnice človeštvu, obrtnijstvu, kmetijstvu, kupčiji. Že 1866. leta se je v deželnem zboru želja izrekle o dolenjski železnici, ki jo je v kupčijski zbornici prvi sprožil rajni g. Jože Pleiweis. Dr. Toman dokazuje veliko korist te železnice za Dolenjce, in veliko njeno imenitnost v prihodnjih časih za ves svet, ako se podaljša do Salonika itd. Zbor potrdi predlog dr. Tomanov, da se njegov predlog, da bodi, kakor pri gorenjski, tako tudi pri dolenjski železnici deželnemu zboru mar za to železnico izroči dotičnemu odboru v prevdarek.

Dr. Bleiweis poroča o napravi posebnih kmetijskih šol na Kranjskem. V 16. seji deželnega zbora 1866. leta je bilo v 3. točki skleneno:

„Naprave taciš šol, v kterih se učijo posamesni razdelki kmetijstva, namreč naprava šole za sadje- in vinoreje, za svilo- in čbeloreje na Dolenjskem, in naprava niže gospodarske šole na Gorenjskem ali Notranjskem s primerno pripomočjo deželnega zaklada, se za potrebno spoznava. Deželnemu odboru se daje naloga, naj povzede in pripravi, kar je v ta namen treba, in naj prihodnjemu deželnemu zboru predlaga o tem gotove nasvete.“

Po prejeti tej nalogi je deželnemu zboru prva skrb bila, izvesti mesto, kjer bi se od deželnega zbora zaželeni učilnici napravili. Tako mesto pridobiti so se kazale deželnemu odboru 3 poti: ena, da si dež. kupi tako posestvo, ki je za učilnico pripravno, — druga pot ta, da si tako posestvo v najem vzame, — in tretja pot ta, da se najde kak veči posestnik, ki bi proti primerni dotaciji napraviti dal učilnico na svojem posestvu.

Ker bi prve dve poti prizadale deželnemu zakladu velike, nezmagljive stroške, in ker bi zdaj nameravane specialne učilnice utegnile nelati takrat, kadar bi se napravila popolna kmetijska učilnica, zato je dež. odbor nastopil tretjo pot, in si prizadajal pozvedeti: ali ne bi kak veliki posestnik s podporo deželnega zaklada prepustil hotel svoja posestva toliko, da se ondi napravi učilnica. Po tem vodili se je pismo obrnilo od mnogih velikih posestnikov, pa je tudi z očitnim razglasom od 30. aprila 1867. leta v „Laibacherici“ in v „Novicah“ stopil pred svet.

Nasledek tega prizadevanja je bil ta, da svetli knez Juri Schönburg-Waldenburg, posestnik šneperške grajščine na Notranjskem, je blagosrečno ponudbo naznanil deželnemu odboru zaradi naprave niže gozdarske šole, o kateri bode to sporočilo govorilo pozneje. Tudi gospod Viktor Ruard, posestnik grajščine bleške na Gorenjskem, je naznanil deželnemu odboru ponudbo, vendar zdaj že mu ni bilo mogoče ustreči željam deželnega zbora.

Zaradi naprave učilnice za sadje- in vinoreje, svilo- in čbeloreje na Dolenjskem pa je bil po nasvetu gosp. viteza Gutmansthal-a na 15. septembra 1867. leta zbor 12 dolenjskih velikih posestnikov sklican, ki se je posvetoval o kraji in posestvu, kje naj se napravi omenjena učilnica na Dolenjskem, in kako naj se napravi. Na ponudbo so bila temu zboru dana sledeča posestva: 1) Grm gosp. Smoleta poleg Novomesta, 2) Št. Jošt gosp. pl. Langerja blizu Novomesta, 3) Starigrad in Vinivrh gosp. grofa Margheria in 4) grajščina Metliška gosp. dr. Zavinseka. Med temi posestvi je bila grajščina Grm za najpripravnijo spoznana, in posebne komisije, ki so ogledale ta posestva, so pritrdile zborovemu mnenju. Omenjeni zbor je temeljito in na dobro pretresal vse, kar se tiče naprave in notranje osnove te šole in nasvetovavši tudi 10 štipendij, je preračunal stroške za prvo leto od 5 do 6000 gold.

To o zadevah učilnice za sadje- in vinoreje itd. na Dolenjskem.

(Kon. pr.)

Dopisi.

Gradec 30. sept. [Izv. dop.] V današnji seji dež. zbora oddali so slovenski poslanci zopet 21 adres teh le občin:

Občina Verženska, Cvenska, Moravska, Godomerska, Bučkovska, Radoslavka, Kristanska, Panovska, Cizanjevka, Trnovska, Lahonska, Bratonečka, Savska, Koračka, vse iz okraja Ljutomerskega. Št. Lorenc iz okraja Ptujkega. Lembach, Ješenec, Loka, Morje, Digoše iz okraja Mariborskega. Kot, iz okraja Konjiškega.

Vse te adrese prosijo: dež. zbor, naj pri vis. vladi pripomaga, da se izpolnjuje zahteve od slov. poslancev v njihovi interpelaciji izrečene. Posebno krepko in odločno govore adrese občin Trnovske, Lahonske, Bratonečke, Savske in Kovačke Ljutomerskega okraja, potem adrese mariborskih občin.

Nasprotna nemška adresa se je samo ena oddala od odbora okrajnega zastopa šoštanjkega (!). Da pa ta protest ni glas šoštanjkega okraja, tudi ne okrajnega zastopa, ampak le onih štirih oseb, ktere so podpisane, to nam spričujejo adrese, kterih najprve so dobili iz tega okraja in ki jih imajo že skoro od vseh občin.

Ena nemška pride na eden in dvajset slovenskih. Slava našemu narodu! Slava našim slovenskim trgov in kmečkim občinam. Zapopadli so važnost tega trenutka in sijajno pokažejo svetu, da jim je mar za svoje narodne pravice, za prihodnost svojega tisoč let zatiranega naroda. Slovenski poslanci pa lahko ponosno kažejo na politično zrelost svojega naroda, ki jih ni zapustil, ko so prvokrat na javnem mestu pred postavodajno skupščino tirjali pravice, ki nam gredo, tirjali združenje vseh Slovencev v eno zjedinjeno slovensko deželo. Še Slovenija ni izgubljena! Le to je žalostno, da iz sredine Slovenije ne doide le eden glas, ki bi podpiral delovanje naših poslancev.

Po začeti seji bere g. dr. Prolog znano interpelacijo zastran Ljutomerske šole.

G. ces. namestnik bar. Mecsery se vzdigne in odgovori blizu tako-le: „V Ljutomeru bila je do l. 1860 navadna ljudska šola treh razredov, takrat se je po neki ustanovi napravila glavna šola štirih razredov. L. 1867 je vlada popraščevala po vseh slovenskih krajih zastran jezika v šolah. V Ljutomeru so kmečke občine, posebno pa trg svoje želje izrekle, da naj se kolikor mogoče goji nemščina. (Bravo! od nemške strani.) Sicer pa te zapovedi zaradi šol niso nove, one se opirajo in izvirajo iz šolske postave, ki je še zmerom veljavna.

Glavne šole imajo namen, pripravljati učence, da iz njih lahko stopijo v srednje šole: realke in gimnazije, te so skozi nemške, torej se morajo učenci v glavnih šolah dobro nemški naučiti, da potem lahko napredujejo. *) On, kot ces. namestnik te zapovedi Ljutomerskega okrajnega glavarstva ne more uničiti, ker je celó postaven. — Kar se pa tega tiče, da okr. glavarstvo slovenske vloge nemški rešuje, graja g. ces. namestnik to postopanje in obljubi, da se ta krivica odpravi in se na slovenske vloge tudi slovenski odpise. (Bravo! na strani Slovencev.) K koncu še dostavi, da je v Ljutomeru glavni šoli tudi dosti (?) nemških (?) učencev, kterim bi se krivica godila, ko bi se preveč slovensčina gojila. **) Nemci kličejo pravo, slovenski poslanci pa: „In §. 19? kako s tem?“

Omeniti moram, da je interpelacija podpisana od vseh 6 slovenskih poslancev.

Potem je obravnavala o ustanovitvi novih srednjih in tako zvanih meščanskih šol (Bürgerschulen.) Šest let že prosi ptujsko mesto, in obljubi velike doneske iz mestne in okrajne blagajnice, samo da bi se mu dovolil realgimnazij. Ta stvar se je cel ta čas vlekla, ko štrana brez konca. Dež. odbor po nasvetu nekega prof. Winkler-ja je hotel po vsej sili Ptujčanom in Ljubničanom na zgornjem Štorskem meščanske šole dati, ktere niso hoteli, realnih gimnazij pa nikakor ni hotel dovoliti. Zdaj ko se je prepričal, da mesti nočeti imeti meščanskih šol posebno na upor slov. dež. poslancev, je s kislim obrazom nasvetoval odbor, naj se dovolijo tú realne gimnazije, pa ne, predno se od vis. vlade pozvé, ali bo ona hotela donasati k tem učilnim zavodom, ki bi jih prav za prav morala napraviti in zdrževati vlada.

*) Oho! g. Mecseri. Vi ste čuden pedagogikar. Tega namena ljudske šole nimajo.

**) In slovenski učenci, kterih je menda le največ v tej šoli, njim pa se s posiljeno nemščino ne godi krivica?

Dež. odbornik dr. žl. Stremayer poročuje. V generalni debati se oglašajo ces. namestniki, da nič nima zoper ustanovljenje meščanskih šol. Potem poprime besedo g. dr. Vošnjak in dokaže v temeljitom govoru, da tako zvane meščanske šole po svoji napravi na nobeno stran ne zadostujejo, ker so nalašč tako osnovane, da učenci iz njih ne morejo stopiti v više šole in so prisiljeni, naj si imajo do tega veselje ali ne, se po njih poprijeti ali obrtnije ali kupčstva. Te šole so enostranske in še ne smejo oddati veljavnih spričeval. Kmet svojega dečka v take šole ne bo daval, ker si ne bo sam zapiral poti, ga spraviti v više šole, ako se učenec za te skaže sposobnega. Pa tudi meščanom samim ni mar za take šole, in se povsod poganjajo le za navadne srednje šole. Res da se mislijo le dovoljiti Ptujčanom in Ljubničanom pa le po nekotih pogojih. Kakšna dozda nenavadna varčljivost! Ko bi človek ne vedel, da plačamo iz deželnega zaklada vsako leto za zgornjo realno v Gradci 27.000 gl., za tehniko Joaneum v Gradci čez 70.000 gl. da donášamo še celó za vseučilišče kteri učilni zavodi so vendar državni, naše deželne peneze, bi se morala res pohvaliti ta očetovska skrb za žep davkoplačarjev. Tako pa se nam zdi, kakor da bi se hotela ta stvar spet itd. Sporočevalec odgovori strašno razkačen, čes da g. dr. Vošnjak zmirom ropota. Saj se priporočuje realni gimnazi za Ptuj. (Dr. Vošnjak: Po šestletnem beračenju.) Dr. Vošnjak se bori s mlini na veter, ker nikjer ni tistih prošelj in protestov zoper meščanske šole. (In Maribor, Ptuj, Ljubno?) Potem skuša dokazati, da meščanske šole bodo dobre in koristne za deželo, pa s tem dokazom ni mogel podreti, kar se je slabega in napačnega bilo očitano šolam te vrste. V specialnej debati je g. Herman imel pripravljen predlog za ptujski realgimnazij, naj se dovoli brez pogoja. Povedal pa je bil to poprej g. sporočevalcu, in ko se pride do te stvari, se hitro vzdigne g. dr. žl. Kaiserfeld. Odgovori kaj malega, pa celó mirno in spodobno na neke trditve g. dr. Vošnjaku, ter nasvetuje, da se dovoli brez pogoja Ptujčanom realgimnazij. G. Herman živo podpira ta predlog. Že 6 let prosijo Ptujčani, on sam v tej stvari že 11krat besedo poprime v dež. zboru. Ptujski okraj plača 40.000 gl. letnih deželnih doneskov. Ljudstvo je gosto in daja svoje otroke rado v šolo itd. *) Tudi g. Waser se vzdigne: Ptujsko mesto gotovo zasluži, da se mu dopolni prošnja, ker je strašno „verfassungstreu“. (Smeh med Slovenci.) Ne vem, ali je ta razlog odločil, ali prepričanje, dež. zbor dovoli soglasno; tako naznanja g. grof dež. poglavar. Na enkrat se zadaj v kotu stegne slavni poslanec marenberški; maloslavni učenjak g. prof. Oskar Schmid: Jaz ne glasujem za to. (Začudenje in smeh.)

Zdaj bi morale na vrsto priti neposrednje volitve za državni zbor. K veljavnemu sklepu, kar se tiče spremembe deželnega reda, je treba tri četrtni nazočiti poslancev, torej 47 1/4 in ker ni 1/4 med poslanci (nekteri sicer še za 1/4 ne štejejo pri debatah), 48. Že pol ure so šteli g. dež. poglavar, potem perovodji z binokli na nosu. Našteli so jih res 48, ko pa pride ta predmet na dnevni red, odidejo gg. posl. Herman, dr. Vošnjak in Lipold in spet jih ni bilo zaželenih 48. G. dr. Altman stavi predlog, da naj se vsi poslanci, ki niso na odpustu ali bolni, skličejo, da gotovo pridejo k prihodnji seji. In če vendar ne pridejo? kaj potem? Sicer pa tudi nemška stranka ni enakih misli o direktnih volitvah. Več je takih, da nočejo oddati dež. avtonomije, tem je ljubo, da se ne more sklepati, ker se bojijo, ko bi nasproti glasovali, da bi jih ne šteli med reakcionarje.

Prihodnja seja v petek.

Danes so prišle krepke adrese trgov: Mozirje, Gornjigrad, Rečice. Slava!

Iz Gradca. Evo Vam zopet dve adresi slovenskih srenj.

Visoki deželni zbor!

Podpisani zastopniki Trnovske občine naznanjamo s tem, da se popolnoma zlagamo s sklepom ljutomerskega tabora 9. avg. t. l., kar se vpe-ljanja našega jezika v šole in urade in zjedinjenja Slovencev tiče. Naznanimo dalje, da sta nam naša vrla poslance gg. M. Herman in dr. J. Vošnjak iz globočine srea govorila; vsaka njuna beseda je bila odmev pravih naših želj in misel. Z vso močjo in z vso silo se ustavljamo takim mislim, kakor jih slovensko-bistriški meščani po dr. O. Schmidu, vis. dežel-nemu zboru naznanjajo, kajti to ni in ne bode nikdar izraz željenja in miš-ljenja našega naroda na Štirkem. Kakor vidimo, spadajo Sloveno-Bistričani k tistim 5% našega naroda, ktere mi nemškutarji imenujemo, in ktere inter-pelacija naših poslancev dobro opiše. Toliko časa ni za nas niti sreče, niti pravega mira, dokler se zahtevi izraženi v govorih poslancev g. Herman-a in dr. Vošnjak-a, do zadnje pičice ne izpolnijo.

Srenja Trnoska 27. kimovca 1868.

Martin Viljenjak, sr. predstojnik,	Miha Plana,
Franc Majcen, svetov.,	Marko Klemenčič,
Jakob Dovičar,	Juri Mazdič,
Fr. Matur,	Joh. Pečuh,
M. Slekovec,	Andr. Šulak,
S. Trunk, odborniki.	

Visoki deželni zbor!

Mi Slovenci z sedanjimi razmerami v naši deželi nismo zadovoljni, zato ker naše narodne pravice, ktere so nam potrjene na papirji, djansko se ne izpolnjujejo. Mi obžalujemo, da vis. dež. zbor na želje in potrebe Slovencev ne jemlje toliko ozira, kolikor ga pričakuje slovenski narod. Podpi-sani odbor šent Lorenške občine potrdi tedaj, da so tirjatve naših slov. poslancev v Gradci, kakor so se pri interpelaciji dné 19. t. m. v vis. dež. zboru zaslilaše, popolnoma resnične in pravične, in tedaj prosi: Vis. dež. zbor naj blagovoli priporočati vis. vladi, da se vse želje slov. naroda izpol-nijo, posebno pa, da se vsi Slovenci združimo v zjedinjeno slo-vensko domovino, ker je le takrat mogoče, da bode slovenski narod.

*) Oba govora prinesemo prihodnjič po stenograf. spisih.

Izdatelj in odgovorni vrednik **Anton Tomšič.**

kojega je Bog ravno tak, kakor druge narode z dobrimi lastnostmi obdaril, napredoval v dušnem izobraženju in materialnem blagostanju.

Odbor šent Lorenške občine dné 28. sept. 1868.

Seb. Gajšek, srenjski predstojnik,	Tonče Kampošek,
Jak. Gajšek, svetov.	Janže Vrečer,
Mat. Knoflič,	Jož. Siter,
Ant. Jug,	Juri Krajšek,
Jož. Gajšek,	Jern. Mlaker,
Janže Kampošek,	Andr. Gajšek, odbor.

Politični razgled.

V Ljubljani je predlog o ravnopravnosti slov. jezika v šoli in uradu po nasvetu dotičnega odseka sprejet. Več o tem prihodnjič.

V Goriškem zboru so Slovenci interpelirali vladu zaradi ravnopravnosti slov. jezika v šoli in uradu. Tudi o tem pričakujemo obsirnejega sporočila.

V Trstu je v dež. zboru krivil nek Pićciola kriminalnega preiskovalnega sodnika, ki ima znane dogodke v juliju preiskavati, da je pod panslavističnim (?) uplivom, da kaže pristranost in hoče slovensko okolično stražo „oprati“. Vladni komisar je obljubil kmalu odgovora na to interpe-lacijo. Dalje je deželni zbor tržaškega mesta sklenil od vlade zahtevati ita-lijansko pravno akademijo.

Iz Dunaja se sicer poroča, da po odstopu ministra Auersperga ne bode nobeden družih ministrov svojega stola popustil, ali kaže se iz vse zmešnjave, da lahko najmanjši povod zdanjo uravnavo razdre, dokler ne bodo tista sistema na površje prišla, ki more Avstrijo edino pomiriti. Pišejo, da je v cesarjevih krogih jelo gibati se Poljakom (toraj tudi Slovanom) prijaz-neje mišljenje. O razporu cesarskega namestnika Kellersperga z ministrom Herbstom, časopisi še vedno govore. Vzlasti dunajskim listom je videti, kakor ne bi šlo za blagost in pomirenje Avstrije, temuč za to, da ta ali ta nemški profesor minister ostane.

Na Českem se napravljajo, da si so tabori prepovedani, še vedno ljudski shodi. Na gori Oreb se je 29. sept. sešlo nad 6000 ljudi. Mnogo vo-jakov in žandarjev se je bilo poslalo tje kaj da bi taborovanje in razgovar-janje zabranili. Razdelilo se je nad 2000 iztisov deklaracije českih poslan-cev. Zarad tabora na Žižkovi gori so se začela sodnijska preiskava. Na taboru v Visokem Mitu je prišlo do demonstracij, da so vsled tega vojaki ljudstvo razganjali. O mnogih odsodbah časopisov in vrednikov z denarjem in ječo, že ne poročamo, ker je na Českem preganjanje pod zdanjem liberalnim mini-sterstvom navadno postalo.

Česki poslanci, ki so podpisali deklaracijo, in ktere jn viši dež. maršal pismeno poklical, da naj pridejo v zbor, ne bodo dali — nobenega odgovora na to pozvanje.

Zoper praškega nadškofa in njegove škofovske tovariše se je za-čela sodnijska preiskava. Nekteri ministri so zoper to glasovali, ker se jim je nevarno zdelo zaradi pastirskih listov ostro postopati z višimi zastopniki cerkve.

Poljski namestnik Goluhovski je prišel v Ldov iz Dunaja nazaj — ne več kakor namestnik. Pozdravili so ga na kolodvoru vsi poljski pos-lanci. Kdo bo namestu njega ces. namestnik ni še določeno.

V gorskem deželnem zboru se je odločilo 100.000 gld. da se zatro drhali razbojnikov, ki mnogoštevilno nadlegovajo deželo.

„Giorn. d. Roma“ priobčuje papeževo pismo, v katerem vabi pro-testante in vse nekatoliške kristjane, naj se ob priliki ekumenskega cerkve-nega shoda s katoliško cerkvijo zedinijo. Pismo pravi, da od tega zedinjenja je najbolj odvisna blagost kristjanstva, in da bode na svetu pravi mir kedar bo en hlev in en pastir.

Španski punt se je za upornike po sreči izšel. Glavno mesto se je brez ustavljanja udalo upornikom. Kraljico je Španijo popustila in je šla na Francosko. General Novaliches je v boji z uporniki ranjen padel. Njegova vojska je večidel k upornikom prestopila. Ljudstvo je oboroženo. Novi uradniki so postavljeni.

Adrese za deželni zbor štirski.

Brž ko ne se sklene deželni zbor štirski že v ponedeljek 5. t. m. One srenje, ki pripravljajo v podporo tirjatev slovenskih poslancev peticije do deželnega zbora, naj se požurijo, da najkasneje v nedeljo popoldne odpošljejo svoja pisma v Gradec, da se morejo še v zadnji seji oddati zbor-nici in po njej visoki vladi.

Telegram „Slov. Narodu“.

V Gradcu, 2. okt.

Slovenski poslanci so denes zopet oddali 20 peticij. Lenček je nasvetoval, da se iz deželne kase podpira „Slovenski Gospodar“. Vošnjak in Herman sta z govori podpirala ta nasvet, ki naposled ni bil sprejet. — Vošnjak je tirjal popravo volilnega reda okraj-nih zastopov. Huda debata. Vsi Nemci so bili proti temu nasvetu in ni bil sprejet.

Dunajska borza od 2. oktobra.

5% metalike 56 fl. 30 kr.	Kreditne akcije 207 fl. — kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. 57 fl. 60	London 115 fl. 90 kr.
5% narod. posojilo 61 fl. 80 kr.	Srebro 113 fl. 50 kr.
1860 drž. posojilo 82 fl. 80 kr.	Cekini 5 fl. 53 1/2 kr.
Akcije narod. banke 713 fl. — kr.	

Lastniki: Dr. Jože Vošnjak in drugi.

Tiskar Eduard Janžić.